

Cent anys de superació granota

RAFA GIL

El Llevant UE, degà del futbol valencià, celebra enguany el seu centenari. Repassem la història d'un club que ha superat les adversitats a base de dosis de coratge i fidelitat de l'afecció.

Qualsevol que tinga un mínim interès pel futbol sap que l'adhesió a un equip té alguna cosa d'inexplicable. L'esport rei ens emociona i ens fa plorar d'alegria o de ràbia; afecta el nostre humor; ens decep o ens sorprèn gratament sense

que cap llei no hi puga donar raó. És aquesta unió infrangible que explica que enguany el Llevant Unió Esportiva, un equip abonat a l'adversitat i la inestabilitat permanents, encare el centenari amb la garantia que milers d'aficionats vibren amb l'efemèride.

Haver superat uns quants descensos a tercera divisió, algun episodi de quasi-dissolució i, sobretot no haver-se acoquinat davant el sufocant València CF són raons suficients perquè els aficionats granotes branden les banderes blau-grana amb més orgull que mai, ara que la celebració del centenari els beneix com a club degà del País Valencià.

Al Llevant UE no li han estat gens fàcils, aquests cent anys d'història. En una ciutat on el València CF gaudeix d'una omnipresència mediàtica aclaparadora i una displicència institucional no pas menys abusiva, ser

del Llevant UE és gairebé una heroïcitat. El Llevant és, en l'imaginari de la ciutat, un equip menor, un club que, en la mesura que no pose en dubte l'hegemonia del València, causa una certa simpatia i, diguem-ho clar, fins i tot una certa tendresa. Però el Llevant UE és, per història i afecció, molt més que un apèndix del futbol valencià. Un origen abrupte (l'actual club és fruit de la fusió de dos equips diferents) i la consegüent capacitat d'integració de dues afeccions amb recorreguts vitals molt diferents expliquen molt bé l'atractiu dels colors blau-grana.

De la Malva-rosa a Vallejo. Com a molts altres indrets, el futbol, aquell esport inventat al Regne Unit, es va introduir en territori valencià a través de la seua zona portuària. Els veïns del Cabanyal i del Grao foren els primers d'observar com els mariners britànics corrien, en grups d'onze jugadors, darrere d'una pilota amb l'objectiu de clavar-la entre tres pals. Els autòctons no tardaren a imitar-los i poc de temps després naixeren de manera informal els primers equips de futbol valencians. Un fou el Llevant FC, primerament conegut per FC Cabanyal. La carta de naturalització li la va atorgar José Ballester Gozalvo, un home inquiet i progressista que, a banda de pedagog i advocat, fou anys després alcalde republicà de Toledo, director general d'ensenyament durant la Segona República i ministre d'Afers Exteriors a l'exili. Oficialment, aquell naixement va tenir lloc el 6 de setembre del 1909, si bé feia temps que aquell grup s'exercitava contra els mariners britànics a l'anomenada platja de Llevant, indret que va donar el nom al club que ara fa cent anys. El Llevant FC naixia, doncs, amb una vocació popular refermada per l'entorn mariner al voltant del qual féu les primeres passes. Aquell equip era, en contraposició al FC València –que va desaparèixer el 1911–, l'equip de la gent del Grao i el Cabanyal.

Amb el Llevant FC s'havia format la primera branca d'allò que més tard fou el Llevant Unió Esportiva. L'altra, acabaren de fer-la brotar molt poc de temps després, el setembre del 1909. Fou aleshores quan va veure la llum el Gimnàstic, un equip nascut al bell mig de la ciutat amb un esperit molt diferent del del Cabanyal. Si el Llevant FC havia nascut com un element d'esbargiment entre els joves de la zona marinera, el Gimnàstic tenia un objectiu preferentment dissuasiu. El seu promotor, el Patronat de Joventut Obrera de València, una entitat benèfica catòlica amb molt de poder a la ciutat, pretenia allunyar els xiquets de les "urpes del socialisme" a través de la pràctica de l'esport. Fou així com va sorgir un equip que al cap de poc temps es convertí en l'enemic a batre.

Gimnàstic i Llevant es fusionaren en acabar la guerra civil. Les raons que expliquen aquest matrimoni no són

Un deganat controvertit

Fer anys sempre suscita una certa aversió. Però quan es tracta de reivindicar la condició de degà del futbol valencià, la cosa canvia. En aquest sentit, el Burjassot CF, club que actualment milita a la tercera divisió, reclama un lloc de privilegi en la història del futbol valencià per la condició de club més antic. La seua convicció sobre aquest fet és tal que fins i tot han presentat un recurs contenciós administratiu perquè es determine per la via judicial si és el Burjassot, fundat el 1913, o el Llevant, fundat segons el club mateix el 1909, qui fa més anys que pega puntades de peu a la pilota.

Per argumentar la seua posició, el Burjassot branda diversos documents: un butlletí de la Federació Valenciana de Futbol de l'any 1954 que atribueix a l'equip de l'Horta la condició de degà; un altre butlletí publicat pel Llevant l'any del primer ascens, el 1963, on es fixa la data de naixement del club l'any 1941 (després de la fusió de Llevant i Gimnàstic); i una altra informació aportada per la Federació Internacional d'Història i Estadística, que apunta a la mateixa data.

A més, segons explica Gil Garrido, actual president del Burjassot, el certificat pel qual el Llevant s'atribueix la fundació del 1909 no presenta el preceptiu segell de la Federació Valenciana de Futbol, que n'acreditaria la condició de degà.

prou clares. Tradicionalment, s'ha dit que la unió es va produir per necessitat: el Gimnàstic s'havia quedat sense jugadors i el Llevant no disposava d'estadi. L'explicació, a primera colp d'ull senzilla, no acontenta tothom. Resulta complicat de pensar que dos equips amb material genètic tan diferent (per perfil sociològic de l'afecció, per men-

Des de dalt, en el sentit de les agulles del rellotge: l'estadi de Vallejo, al centre de la ciutat, el 1958; José Ballester i Gosalvo (esquerra), fundador del Llevant; l'equip que el 1937 va guanyar el València CF a la final de la Copa d'Espanya; Amador Sanchis, fundador i jugador del Gimnàstic; Joan Puig, Puig I, jugà més de vint anys a les files del Llevant des del 1918.

HISTÒRIA DEL LEVANTE UD

talitat...) s'uniren per voluntat pròpia. És veritat que el Llevant, en acabar el conflicte bèl·lic, no tenia camp, perquè el seu s'havia reconvertit en un magatzem militar. Però tampoc no en tenia el València CF —el camp de Mestalla havia quedat destruït—, si bé en aquest cas els poders fàctics van ordenar-ne la reconstrucció. “Creiem que fou una

fusió forçada per l'*statu quo* futbolístic”, explica José Luis García, coautor junt a Felip Bens d'una macroobra en procés d'escriptura sobre els cent anys del Llevant (*Història del Levante UD*). “L'estadi es podria haver recuperat, però no hi hagué ni interès ni diners. Calia que el València CF es convertira en l'equip de la ciutat i això

va portar a consumir una fusió sense cap respecte”, assegura.

La simbiosi, forçada o no, va plo-mar-los una part del llegat. D'una banda, el Gimnàstic va perdre el nom; d'una altra, el Llevant FC va dir adéu als colors blancs i negres de la samarreta (i va adoptar el blau i el grana del Gimnàstic, colors l'origen dels

quals no és del tot esclarit) i el seu estadi, a la zona del Grau, allà on hi havia el gruix dels seus seguidors. El nou Llevant passà a disputar els seus partits a l'estadi de Vallejo, al centre de la ciutat. L'operació, en aparença modèlica, va iniciar allò que en paraules de José Luís García ha estat un "exili permanent": el pelegrinatge de l'equip per diversos barris de la ciutat fins a deslligar-lo de les seues àrees originals. El trasllat "fou dolent a llarg termini perquè entrà a competir pel mateix públic que el València CF, quan el Llevant tenia el seu bastió als poblats marítims". Tot i que l'afecció no s'hi va girar d'esquena, després d'aquells anys vingueren temps de dificultats esportives serioses. El Llevant, que entre el 1927-1937 havia aconseguit un campionat *regional*, un de *superregional* i una copa d'Espanya (l'equivalent a l'actual copa del Rei, guanyada a Sarrià contra el València CF però mai reconeguda perquè l'obtingué a l'etapa de la República), visqué una etapa de descensos, amb estades a la categoria dita *regional*. A la temporada 1944-45 el club va estar a punt de desaparèixer.

Un club de primera. Hagueren de passar tres lustres perquè el club granota portara una alegria a la seua graderia. El 1963, el Llevant va pujar per primera vegada a la història a primera divisió. La intensitat de l'alegria fou equivalent als anys de patiment. "Recorde que vaig sentir el partit a la ràdio", explica Joan Lerma, president de la Generalitat des del 1982 fins al 1995 i llevantinista declarat. Lerma, que havia heretat l'afecció granota de son pare, tenia aleshores dotze anys i recorda encara la "commoció" que aquella fita va significar per a la ciutat. "L'eufòria es va traslladar a tothom, als qui eren llevantinistes i als qui no ho eren", explica.

Però la joia no durà pas gran cosa. L'equip estigué una temporada a primera divisió, però tornà a descendir un any després. El 1969, el Llevant tornà a canviar d'estadi, ara al barri d'Orriols, lluny d'on s'havia forjat la tradició llevantinista i gimnàstica. L'absència d'accessos i la precarietat de la nova infraestructura passaren factura a la massa social llevantinista i, de retruc,

L'afecció granota celebra l'ascens de l'equip a primera divisió el juny del 2004.

als resultats esportius. El Llevant va viure durant aquella etapa diversos daltabaixos amb episodis de descens a tercera *regional* i intents infructuosos d'ascens a primera divisió que no acabaven de consumir-se. La inestabilitat econòmica i accionarial tampoc no ajudaren gaire a esclarir la trajectòria de l'equip, en el qual quasi de manera anecdòtica va jugar Johan Cruyff el 1981, sense que la seua aportació fora gaire reeixida.

Hagueren de passar més de quaranta anys perquè el Llevant tornara a paladar el sabor de la glòria. La temporada 2003-04, l'equip granota va pujar a primera divisió, amb l'alegria de l'afecció, que havia vist com en anys precedents l'ascens se'ls escapolia, després d'haver-lo palpat durant tota la temporada. El Llevant durà un any a la divisió d'honor, però reconquerí la fita la temporada 2005-06. Aleshores va aconseguir de mantenir-se durant dues temporades. L'estada a primera deixà a la retina del llevantinisme sengles victòries enfront del Reial Madrid al Bernabeu (0-1) i el València (4-2). Tanmateix, els èxits esportius foren el preludi de la desfeta societària. La directiva va entrar en un període d'inestabilitat que va abocar el club a un precipici econòmic i, finalment, a la declaració de concurs de creditors el juliol del 2008. La dràstica mesura, tot i traumàtica, ha servit per a posar seny al capdavant del club i iniciar un període de regeneració.

Amb tot, les vicissituds del Llevant UE (els descensos esportius, els canvis en la situació de l'estadi i de ciutat esportiva, la "competència deslleial" del València CF...) han tingut com a conseqüència la pèrdua d'una part de la massa social i, per tant, del principal capital. "Emportar-se l'estadi a Orriols fou com si al Rayo el feren jugar a Majadahonda", explica Salvador Regües, llevantinista empedreït i autor de *Levante: del Udelage al nuevo milenio*. Pel camí quedaren afeccionats, es trencà la transmissió dels colors granotes entre pares i fills que tan bé havia funcionat fins aleshores. "En massa social estem pitjor que mai. S'ha produït una deserció en massa que em preocupa", explica Regües, que aposta per "reactivar l'afecció". Per aconseguir-ho, José Luís García aposta per "tornar als orígens i reconquerir els poblats marítims i el centre de la ciutat". "El València CF ha fet una magnífica operació simbòlica i ha col·lapsat totes les esferes de la realitat. Què ofereix el Llevant? Anar a la contra i no deixar-se portar per la marea ni pel corrent que segueix tothom." I conclou, aquest llevantinista: "El Llevant ha viscut moments límit, amb perills de desaparició, i buits de poder. Hem estat a punt de desaparèixer per impagaments. Hem de convertir el centenari en un punt d'inflexió. Mirem el passat per aprendre de les fórmules que ens han servit i, a partir d'ací, modernitzem el club."

Violeta Tena